

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра світової літератури і порівняльного літературознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зарубіжна література

Освітня програма Середня освіта (польська мова та література)
Перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 014 Середня освіта
(за предметними спеціальностями)
Спеціалізація 014.028 Польська мова та зарубіжна література
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
світової літератури і порівняльного
літературознавства
Протокол № 1 від “26” серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Зарубіжна література
Викладач (-і)	к.ф.н., доц. Ткачук Тамара Олексіївна,
Контактний телефон викладача	+38 (0342) 59-61-44
E-mail викладача	tamara.tkachuk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.cnu.edu.ua
Консультації	Консультації проводяться щовівторка і щочетверга з 15.00 до 17.00. Також консультації можливі в день проведення лекцій чи практичних занять. Консультації можуть проводитися через онлайн ресурси.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Навчальний курс «Зарубіжна література» спрямований на опанування студентами знань про основні тенденції та процеси у зарубіжній літературі кінця XVIII – XIX століть, на вивчення творчості письменників періоду романтизму та реалізму, на вивчення творчості видатних літераторів, які вивчатимуться у шкільному курсі літератури. Важливим завданням курсу є долучення молоді до культурної скарбниці людства, до загальнолюдських цінностей, збагачення їхнього духовного світу знаннями із зарубіжної літератури, формування естетичних смаків, високої загальної та читацької культури. Невід’ємною складовою курсу є поглиблення знань з історії та теорії літератури, а також компаративістики, з метою використання у майбутній професійній діяльності. Методи навчання: інтерактивна лекція, дискусії, групова робота, індивідуальна робота, самостійна робота. Методи контролю: індивідуальне опитування, тестування, письмова робота, творче завдання.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою курсу є формування у здобувачів вищої освіти здатності здійснювати літературознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів; підвищення літературної компетенції і загальної філологічної культури майбутніх фахівців-учителів; стимулювання студентів до наукових досліджень у галузі літературознавства, до усвідомлення специфіки викладання курсу зарубіжної літератури середніх навчальних закладах. Зазначений курс спрямовано на розвиток здатності студентів самостійно набувати та удосконалювати знання та вміння через пошук, читання художніх творів, літературознавчий аналіз, типологію художніх творів зарубіжної літератури XIX століття для подальшого використання у практичній діяльності. Курс також скерований на ознайомлення студентів із особливостями літературних епох романтизму та реалізму, інформування про новаторство, основні тенденції їх розвитку в Європейських країнах та США й в українській літературі; на розвиток естетичних смаків та на формування високої читацької культури здобувачів вищої освіти; на здійснення поглибленого літературознавчого аналізу творів світової літератури кінця XVIII – XIX ст. Під час викладання курсу враховувати специфіку фахової підготовки здобувачів вищої освіти факультету філології галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, розширити їхню літературну освіту, поглибити розуміння художнього слова, звернути особливу увагу на компаративний аспект викладання літератури та міждисциплінарні зв'язки, на самостійне опрацювання студентами історико-літературного матеріалу. Завдання. Сприяти формуванню у здобувачів літературної освіти, навичок самостійної роботи, здатності аналізувати складні літературні явища, досліджувати творчу лабораторію письменника, випрацювати науковий і методичний підходи у вивченні художньої структури творів різних жанрово-видових форм для використання у	

практичній роботі, а також для застосування у наукових дослідженнях в галузі літературознавства й компаративістики.

4. Програмні компетентності

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні завдання та практичні проблеми в галузі освіти, навчання польської мови і літератури, зарубіжної літератури, що передбачає застосування теорій і методів з психолого-педагогічних і філологічних наук, проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність діяти в рамках прав і обов'язків як члена суспільства та верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК 2. Здатність розвивати, зміцнювати примножувати моральні цінності, культурні і наукові досягнення у контексті розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області і професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність до пошуку, осмислення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність спілкуватися державною й іноземною мовами усно і письмово.

ФК 2. Здатність професійно застосовувати знання з педагогіки, психології, мовознавства, літературознавства, формувати судження, що враховують соціальні, вікові, індивідуальні та етичні аспекти.

ФК 10. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію.

ФК 13. Здатність застосовувати знання про історичний, культурний, лінгвістичний, літературний процес у професійній діяльності.

ФК 14. Здатність аналізувати художні твори та твори мистецтв.

5. Програмні результати навчання

ПРН 1. Спілкуватися державною та польською мовами як усно, так і письмово, застосовувати знання державної і польської мов у професійній діяльності.

ПРН 4. Здійснювати складну професійну діяльність із польської мови і літератури, зарубіжної літератури, розв'язувати освітні задачі й практичні проблеми, ухвалювати обґрунтовані рішення в непередбачуваних ситуаціях.

ПРН 5. Орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати ситуацію.

ПРН 7. Розуміти й інтерпретувати навчальний матеріал з польської мови і літератури, зарубіжної літератури за допомогою вербальних і невербальних форм роботи та різних рівнів складності відповідно до можливостей, бажань учнів.

ПРН 15. Аналізувати та застосовувати здобуті знання про закономірності розвитку літературного процесу, особливості художніх творів польської, української, зарубіжної літератур, характеризувати їхню специфіку, на рівні змісту, жанру, поетики, ключових проблем, визначати художні особливості та його місце у світовому літературному процесі.

ПРН 16. Удосконалювати та розширювати здобуті знання із польської мови і літератури, зарубіжної літератури, підвищувати професійну кваліфікацію через навчання упродовж життя.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття	18
самостійна робота	60
Ознаки навчальної дисципліни	

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова		
6		3	Обов'язкова		
Тематика навчальної дисципліни					
Тема		Кількість годин			
		лекції	заняття	сам. роб.	
Тема 1. Романтизм як літературний напрям і рух. Основні риси романтизму. Соціально-історичний ґрунт його розвитку, філософські основи. Романтизм і класицизм. Течії в літературі романтизму. Головні художні відкриття письменників-романтиків.		1	2	10	
Тема 2. Німецький романтизм. Творчість Е. Т. А. Гофмана. Характерні риси німецького романтизму. Основні школи німецького романтизму. Спільні й відмінні ідеї. Гротескно-фантастичний романтизм у творчості Е. Т. А. Гофмана (1776–1822). Основні етапи творчості письменника. Творчий метод літератора. Художні особливості повісті-казки «Малюк Цахес на прізвисько Циннобер».		1	2	10	
Тема 3. Естетичні основи Англійського романтизму. Творчість Дж. Байрона. Творчість поетів-лейкістів: В. Вордсворда, С. Кольриджа, Р. Сауті. Тенденції англійського романтизму. Вальтер Скотт–зачинатель жанру історичного роману. Естетичні погляди Дж. Байрона. Художні особливості, тематика і проблематика творів письменника. Ліро-епічна поема «Паломництво Чайльда-Гарольда». Романтичний характер «Східних поем». Байронізм у європейському письменстві, «байронічний герой». Українська тематика у творчості Байрона. Художньо-композиційні особливості поеми «Мазепа».		1	2	5	
Тема 4. Особливості французького романтизму. Творчість В. Гюго. Творчість письменників-зачинателів романтизму у Франції. Життєвий і творчий шлях В. Гюго. Роман В. Гюго “Собор Паризької богоматері” як романтичний твір, історія створення роману, історична дійсність у романі.		1	2	5	
Тема 5. Національні особливості польського романтизму. Творчість А. Міцкевича. Історичні передумови виникнення польського романтизму. Жанри польського романтизму. Життєвий і творчий шлях А. Міцкевича. Створення романтичного автопортрета у збірці «Кримські сонети». Образи природи Криму. Фольклорна основа балад «Світязь», «Світязянка», «Рибка». Поеми А. Міцкевича «Гражина», «Конрад Валенрод», «Дзяди». «Українська школа» в польській літературі.		1	2	5	
Тема 6. Американський романтизм. Творчість Е. А. По. Національні особливості та специфіка американського романтизму. Періодизація. Соціально-критична проблематика у романтичному зображенні дійсності першого покоління американських романтиків (В. Ірвінг, Ф. Купер). Тема фронтиру та фронтірсьмена. аболіціонізм в американському романтизмі Г. Лонгфелло, Г. Бічер-Стоу). Трансценденталізм Ралфа Емерсона та Генрі Торо.		1	2	10	

Трагічне світосприйняття та американський індивідуалізм у творах пізніх романтиків Г. Мелвілла та Н. Готорна. Е. А. По – американський поет, новеліст, критик, Засновник детективного жанру у світовій літературі.				
Тема 7. Реалізм як літературний напрям у літературі і мистецтві XIX століття. Основні риси реалізму. Філософсько-естетичні основи реалізму. Головні художні відкриття письменників-реалістів. Життєвий і творчий шлях П. Меріме. П. Меріме як засновник психологічної реалістичної новели. Художньо-композиційні особливості новел «Матео Фальконе», «Таманго», «Етруська ваза» та ін., повісті «Кармен». Образ України у творчості письменника (есе «Богдан Хмельницький», нарис «Українські козаки та їх останні гетьмани»).		2	2	5
Тема 8. Французький реалізм. Творчість Оноре де Бальзака. Розвиток французького реалістичного роману XIX ст. Життєвий і творчий шлях О. де Бальзака. «Людська комедія» як відображення широкої панорами суспільства XIX століття. Жанрова своєрідність, ідейно-тематичний задум, композиція «Людської комедії». Соціально-психологічний роман «Батько Горіо». Втілення принципів історизму, соціального детермінізму, психологічного аналізу та типізації у романі. Своєрідність художньої манери письменника. Україна в житті письменника.		1	1	5
Тема 9. Творчість Фредерика Стендаля. Життєвий і творчий шлях Ф. Стендаля. Трактат «Расін і Шекспір» як маніфест французького реалізму. Втілення принципів історизму, соціального детермінізму, психологічного аналізу та типізації у романі Ф. Стендаля «Червоне і чорне». Особливості художнього стилю письменника		1	1	5
Тема 10. Своєрідність англійського реалізму XIX ст. Життєвий і творчий шлях Ч. Діккенса. Історія написання роману «Домбі і син». Особливості тематики і проблематики роману «Домбі і син». Дитячі образи. Урбанізм письменника. Ідейно-естетичний зміст «Різдвяної пісні у прозі» Ч. Діккенса. Поєднання рис романтизму, реалізму та просвітництва у повісті. Творчий метод Ч. Діккенса.		2	2	
ЗАГАЛОМ:		12	18	60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів і є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу та бали, отримані під час іспиту. Допуск до іспиту передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів).			

	Студент, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань). Загальні 100 балів включають: 30 балів за семінарські заняття, 10 балів за контрольну роботу, 10 балів за самостійну роботу, 50 балів-екзаменаційна робота.
Вимоги до письмових робіт	Передбачено письмове підсумкове тестування на платформі d-learn.rnu.edu.ua, яке охоплює 25 питань з відповідних тем (максимальна кількість балів – 10). Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань.
Практичні заняття	Оцінюється відвідуваність 5 занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість 50 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з ваговим коефіцієнтом 10.
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується активність студента під час семінарських занять; присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски занять без поважних причин, а також результати відпрацювання пропущених з поважних причин занять. Залік виставляється на основі отриманих упродовж семестру балів. Максимум 50 балів, мінімум – 25. При виставленні (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин (30 балів), бали підсумкового тестування на платформі d-learn.rnu.edu.ua (10 балів) та бали, отримані за опрацювання навчального матеріалу під час самостійної та контрольної роботи студента (10 балів), що контролюється упродовж тижня контролю самостійної роботи (КСР).
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – екзамен. Форма здачі – комбінована. Здобувачеві пропонується екзаменаційний білет із трьох завдань – двох теоретичних (30 балів) і одного практичного (20 балів). Максимальна кількість балів за екзамен – 50 балів. Студент, який не набрав 25 балів за відомістю №1, користується правом перескладання іспиту за відомістю №2.
8. Політика навчальної дисципліни	
Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності. <u>Академічна доброчесність:</u> Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника . <u>Відвідування занять:</u> При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника . Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати	

роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача щовівторка і щочетверга з 15.00 до 17.00 чи віддалено на інтернет-платформах.

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів із літературознавства на платформах Coursera, Udemu, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>.

9. Рекомендована література

Словники:

1. Літературознавча енциклопедія: У 2-т. / [автор-укладач Ковалів Ю. І.]. К.: Видавничий центр „Академія”, 2007.
2. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. К.: ВЦ «Академія», 2006. 752 с.
3. Новий довідник: Українська мова та література. К.: ТОВ «КАЗКА», 2005. 864 с.
4. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / [кер. проекту А. Волков]. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с.
5. Шалагінов Б. Б. Романтичний словник: До історії понять і термінів раннього німецького романтизму. К.: НаУКМА, 2010.

Підручники і методичні посібники:

1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. К.: Либідь, 2001. С. 370–378.
2. Гром'як Р. Історія української літературної критики (від початків до кінця XIX століття) / [посібник для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів]. Тернопіль: Підручники і посібники, 1999. 224 с.
3. Гром'як Р. Літературна рецепція в компаративістичних студіях // Літературознавча компаративістика. Навч. посібник / [упоряд. Р. Гром'як, І. Папуша]. Тернопіль: Ред.-вид. відділ ТДПУ, 2002. С. 250–256
4. Давиденко Г. Чайка О. Історія зарубіжної літератури XIX – поч. XX століття: Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 400 с.
5. Наливайко Д. Шахова К. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму: Підручник. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2001. 416 с.
7. Ніколенко О. М. Зарубіжна література XIX ст. / О. М. Ніколенко. Київ: Видавничий центр "Академія", 1999. 360 с.
8. Ткачук Т. О. Зарубіжна література XIX століття. Романтизм. Реалізм. Методичні рекомендації до практичних занять. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2023. 60 с.

